
REDACTIONEEL

Het zomernummer van 1996 staat in het teken van arbeid. De afgelopen jaren is arbeid steeds meer in de aandacht gekomen van medewerkers van geestelijke gezondheidszorg instellingen. Arbeid wordt daarbij steeds meer gezien als een noodzakelijk instrument om op een gezonde en zinvolle wijze (weer) te kunnen participeren in de maatschappij. Maatschappelijke participatie buiten betaalde arbeid krijgt daarbij beduidend minder aandacht. In de zeventiger jaren werd daar nog heel anders over gedacht. Arbeid wordt op z'n minst ook gezien als een ziekmakende factor en het niet meer hebben van werk als een gezonde reactie daarop. Eind jaren tachtig bleek uit een onderzoek dat Riagg hulpverleners nauwelijks aandacht hadden voor het wel of geen (betaalde) arbeid hebben van hun cliënten. In nog geen dertig procent van de onderzochten dossiers bij enkele Amsterdamse Riagg's was iets te vinden, dat over arbeidsverleden of heden van de cliënt ging. Of de sociaal psychiatrisch verpleegkundigen hierop een uitzondering vormden is niet onderzocht.

In dit thema-nummer schrijven een aantal collega's over hun ervaringen. **Paul Klein Tuente** schreef voor de voortgezette Opleiding een essay over arbeidsrehabilitatie. Hij vraagt zich in het essay af wat je als sociaal psychiatrisch verpleegkundige kunt met arbeidsrehabilitatie methodieken. Voor Sociale Psychiatrie werd dit essay in een enigszins gewijzigde vorm een interessant artikel. Het behandelt de betekenis van arbeid voor psychiatrische patiënten en de ontwikkelingen op het gebied van arbeid en rehabilitatie.

Arbeidsrehabilitatie in de praktijk en de rol van de SPV in dat kader. Het ligt volgens Paul voor de hand dat de SPV bij z'n vaak coördinerende functie ook activiteiten gericht op het (her)vinden van arbeid meeneemt. Toch maakt hij in z'n uiteindelijke conclusie geen duidelijke keus.

Wat de SPV nu uiteindelijk tot z'n verantwoordelijkheid moet rekenen laat hij afhangen van het aanbod in de regio.

Ik denk dat SPV-en vanuit hun professionele deskundigheid wel degelijk een verantwoordelijkheid hebben voor het 'voortraject'. Samen met de cliënt uitzoeken wat een goede en reële verwijzing is naar een arbeidsrehabilitatie afdeling.

Het tweede hoofdartikel is van **Ine van Erp**. Ze beschrijft in "Aan het werk" haar praktijk ervaringen met een drietal cliënten, waarbij arbeid tijdens de begeleiding speciale aandacht krijgt. Toen we als redactie bij de start de doelstellingen van Sociale Psychiatrie formuleerde was een van onze wensen het tonen van de praktijk van de sociaal psychiatrisch verpleegkundigen aan elkaar maar vooral ook aan derden. Wat doet een SPV in de praktijk en waarom?

In dit artikel laat Ine zien hoe ze aandacht heeft voor de gevolgen van verzakelijking, de onzekerheid als gevolg van reorganisaties en fusies en de groeiende prestatiedruk, waardoor juist de kwetsbare groep mensen met een psychiatrische handicap uit de boot dreigt te vallen.

Opmerkelijk is dat ze in haar conclusies constateert, dat je als begeleider kennis moet hebben van het bedrijf waar je cliënt werkzaam is.

Ze stelt dat contact met een vertrouwens/contactpersoon op de

werkvloer onmisbaar is voor een goede begeleiding. Uiteraard blijft daarbij het belang van de cliënt voorop staan. Deze conclusies lijken logisch maar ik denk dat er in de meeste praktijken nog niet op deze wijze wordt gewerkt.

Het derde artikel is van **Frank van den Berg**. Hij is casemanager in het Sociaal Psychiatrisch Diensten centrum in Amsterdam Oud west. Hij schreef eerder een interessant artikel "De vruchtbare tegenstelling tussen arbeid en psychiatrie". Naar aanleiding van dit artikel vroeg ik hem om ook z'n visie eens aan de lezers van Sociale Psychiatrie toe te vertrouwen. Het werd een ander artikel over symptomen, stoornissen en handicaps. Een persoonlijke zoektocht door het veld van theorieën en methodieken. Een bijzonder artikel waarin nog eens een keer duidelijk wordt hoe ingewikkeld het is om alle factoren die een rol spelen bij arbeidsrehabilitatie een plaats en een waarde toe te kennen. Als je verschillende invalshoeken naast elkaar plaats blijkt het moeilijk te zijn er een onderlinge samenhang in aan te tonen. Het lijkt simpel maar uiteindelijk ben ik blij met de conclusie dat de verschillende aanwijzingen kunnen

leiden tot twee conclusies: persoon trainen of omgeving aanpassen. Met name dit laatste is nog eens goed om te beseffen. Niet alles is te realiseren met individuele competentie verbetering. De omgevingsfactoren, de maatschappelijke factoren dienen eveneens onze intensieve aandacht te hebben.

In Mediaan wederom een bericht uit Friesland, Henk Hiemstra tekende hiervoor.

Tevens een interessante bijdrage van Marjon Arends over een transcultureel rehabilitatieproject in Amsterdam Oost. Lucie Vloet schrijft tot slot in Mediaan over het succes "van de lange adem". Een interview met een cliënt die een langdurig veranderingsproces heeft doorgemaakt. Rehabilitatie speelde daarbij een belangrijke rol. De cliënt als laatste aan het woord!

In onze rubriek 'Uit den lande' gaan we de grens over. Onder de titel "De brug naar Marlö" maakt Martin Morsman in kort bestek een verslag over 'The First European Nursing Theory Conference in Scandinavia'.

Kees Onderwater